

Oxford'un 'tüm ruhlar'ı

İspanyol yazar Javier Marias 'Tüm Ruhlar'da, Oxford Üniversitesi'nde misafir öğretim görevlisi olan isimsiz **anlatıcısı** aracılığıyla, Oxford'daki yaşamın kaydını tutuyor. Roman, Marias'ın tarzının olgunlaştığı nokta olarak dikkat çekiyor...

ERHAN TEKTEK
erhan.tekten@gmail.com

19 51 doğumlu yazar-çevirmen Javier Marias, İspanyol dilinde edebiyat yapıtı ortaya koyan en önemli yazarlardan biri olarak kabul görüyor. İspanyolca eserler kategorisinde Latin Amerikalı yazarlar, coşkulu ve lirik öykü **anlatımlarıyla** İber Yarımadası'nın yazarları üstünde yıkılamayacak bir hâkimiyeti de onlarca yıldır sürüyor. Belki de bunun en önemli sebebi, İspanya'daki yazarların Franco rejimine karşı diğer **sanat** kollarında olduğu gibi edebiyatı da silah olarak kullanmalarıydı. **Marias kendinden önceki yazar neslinden farklı olarak, yazarlık ve vatandaşlığı birbirinden ayırdı. İnsanın kendisiyle ve zamanla giriştiği büyük hesaplaşmayı anlattığı, şimdiden 21'inci yüzyılın en büyük eserlerinden sayılan 'Yarınki Yüzün' üçlemesiyle Marias, Güney Amerikalı yazarların hâkimiyetini sarsmayı başardı.**

Madrid Complutense Üniversitesi'ne girince İngilizceden İspanyolcaya çeviri yapmaya başlayan Javier Marias, Updike, Conrad, Nabokov, Faulkner ve Shakespeare gibi önemli yazarların eserlerini İspanyolcaya kazandırdı. 1983-1985 yılları arasında Oxford Üniversitesi'nde İspanyol Edebiyatı ve Çeviri Kuramları dersi verdi. Yazar buradaki deneyimlerine dayanarak da 1988 yılında 'Tüm Ruhlar' romanını yazdı.

Marias'ın yarı gerçek yarı kurgusal romanının isimsiz **anlatıcısı**, yine kendisi gibi İspanyol öğretim üyesi dünyaca ünlü bu kurumda iki yıl geçiriyor. Haftada tek gün çeviri dersi veren **anlatıcının** akademik programının dışında kendisine bolca **zaman** kalıyor. Hem kasaba hem de üniversitenin öğretim görevlileri ve üniversite geleneklerini gözlemleyebiliyor. **Roman, bir anlatı olduğu kadar Oxford'daki yaşamın da bir kaydını tutuyor. Anlatıcı, okuldaki öğretim görevlilerinin sırtlarında cüppeleriyle katıldığı, öğrencilerin oturduğu masalara, yüksekten egemen bir konumda olan 'yüce masa' yemeklerinden birinde romanın ana karakterlerini tanıttıyor. Onun rehberi ve koruyucusu Cromer-Blake, emekli bilge profesör Toby Rylands, çekici ve esrarengiz bir kadın, Clare Bayes ve eşi. Bu yemekteki yaşayan 'tüm ruhlar'ın durumunu da şöyle özetliyor Marias: "Yemeklerini bitiren öğren-**

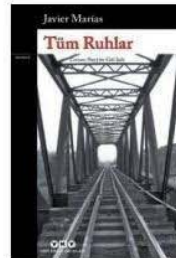

Javier Marias

ciler arkalarına bakmadan sıvışsılar, yükseğe konuşlanmış sofranın erbabını yavaş yavaş yalnız bırakırlar, böylece onların şölen sonunda **sergiledikleri** gösterilerden kaçınırlar."

Oxford'daki profesyonel rutin hayat nedeniyle hayal kırıklığına uğrayan adam, Clare Bayes'le bazen otel odalarında, bazen kendi evinde, bazen de kadının evinde devam eden geleceği olmayan bir aşk ilişkisi yaşıyor. Ölü yazarlar ve **kitaplarıyla**, yaşayanlardan çok daha verimli ilişkilere sahip olduğunun farkına varan **anlatıcı**, Londra ve Oxford'un ünlü sahaflarından çıkmıyor. Üç bacaklı köpeğiyle sokakta gezerken gördüğü Alan Marriott'ın, evine yaptığı sürpriz ziyaret ve onun yönlendirmesi sonucu John Gawsworth isimli yazarın hayatı ve eserlerinin araştırmasına başlıyor. Gawsworth'ın hakkında bulduğu 'şey' hem kendisi hem de okuyucu için sürpriz bir son hazırlıyor.

Marias 'Tüm Ruhlar'da aile üyeleri dışında kalan tüm ilişkilerin, her türden temas sona erdiğinde ortadan kalktığını savunuyor. Marias, okuyucusunu yaşam boyunca tanık olduğu olası ya da tanık olacağını bildiği ölümler hakkındaki düşünce odalarından çıkarmaya çalışıyor. **Dünya edebiyatında 'Tüm Ruhlar' Marias'ın tarzının olgunlaştığı nokta olarak görülüyor.** Marias edebiyatına ilgi duyanlar için ilk kez Türkçeye çevrilmiş bu **kitap** iyi bir başlangıç olacaktır. ■

TÜM RUHLAR

Javier Marias
Çeviren: Neyyire Gül Işık
Yapı Kredi Yayınları, 2020
184 sayfa, 22 TL.